

En Klee. Molt de l'Alechinsky: és una persona que m'encanta, és una persona que ha tocat molt l'obra gràfica i molt les tècniques japoneses. És un belga del grup Cobra, el millor del grup Cobra. Ara li han fet una gran retrospectiva a Brussel·les. És un artista. Evidentment, la pintura xinesa i japonesa.

- Les teves estades a Nova York i després, mes curta, a Shangai et van aportar molt?

Sí. L'estada a Shangai s'ha de moderar perquè, clar, a Nova York hi vaig estar dotze anys i a Shangai, quinze dies: no és comparable. Diguem que l'estada a Shangai és molt virtual. He estat habitant el país de l'art oriental des de fa trenta anys. En canvi l'estada a Nova York m'ho va representar tot. Primer, marxar d'aquí, que sempre és molt útil: aire fresc, escampar la boira, trobar un lloc en què no et coneix ningú, en què no ets ningú, on t'has d'obrir camí. I això va ser molt divertit. Trobar, a part dels grans museus de Nova York, les innombrables galeries que hi ha, que fan algunes exposicions d'art contemporani, però també d'art clàssic impressionants, la vitalitat de la ciutat, tot.

- Encara et queda molt d'allò després del temps?

Crec que sí. Crec que és una cosa que no se'n va. A veure, ni se'n va el de Nova York ni se'n va el de la Seu d'Urgell. Tot això són estrats que

vas posant en la teva personalitat i tot això no se'n va.

- Com veus l'art ara als Estats Units, ja que encara hi tens una certa connexió?

Hi vaig regularment, però no hi tinc galeria, als Estats Units. Ara hi vaig a donar un curs de quinze dies. No perdo el contacte, però tampoc hi estic tant al dia. Ara pel que es veu, hi ha les coses que es venen i les que no es venen, el que funciona i el que no funciona... Estats Units està en un període d'aquests entre dues coses, com quan jo hi vaig arribar el 1976, que estava baixant el conceptual i encara no havia arribat la nova figuració. Ara està entre el *neodada* provocador del Jeff Koons i del Daniel Jooer i aquestes coses, que em semblen molt bé, però que no m'interessen particularment. I no se sap el que és el que ve després, però això és secundari per als que hem tingut la sort de veure la gran exposició de la Nancy Spero al MACBA aquest estiu. La Nancy Spero no és una persona que hagi acumulat els titulars com altres, com el Jasper Johns o el Rausen, i és una artista sensacional. D'artistes com aquests, a Nova York, n'hi ha sempre molts, i van fent, i van fent, i van fent. És per això que val la pena anar-hi.

- En Giralt-Miracle comentant la teva obra diu que esdevé d'un món propi intens, carregat d'imaginació, que bascula entre la melangia i el desvergonyiment.

És una bona definició i és una bona mostra de fins a quin punt el Daniel sap escoltar i sap mirar. Això si no m'equivoco és de la introducció que fa en el catàleg de la medalla Morera. El Daniel em coneix des de fa molts anys, però jo el conec des de fa més anys encara perquè quan jo era un nen i ell era gairebé tan nen com jo, el Daniel ja estava escrivint per tot arreu, i a més feia presentacions per a una galeria que es deia Galeria Arts, que està just davant de casa meva. T'estic parlant de finals dels seixanta. Jo era un xaval i el Daniel devia d'haver acabat la carrera feia poc i ja estava escrivint per *Destino*. I després la primera exposició que vaig fer a Barcelona l'any 1981, però no era en una galeria, sinó a la meva antiga escola, que era Aula, la presentació la va fer en Daniel Giralt-Miracle i ens vàrem conèixer així, i ens vàrem fer, jo crec que per ambdues parts, molt amics. I per la meva sobretot, perquè vaig veure que per a en Daniel el fet de ser dissenyador o il·lustrador no era una cosa a menysprear, sinó a afegir.

- Temps enrere sí que hi donaven menys prestigi, a fer d'il·lustrador, però ara per sort ha canviat.

Bé, hi ha molta gent a qui dius que fas il·lustració i de seguida intenten arraconar-te cap al racó dels il·lustradors. Som molts i no hi ha gaire a repartir. I la gent que pot treure't del camp de joc, te'n treu.

- Hem de buscar un cert missatge en la teva obra?

No. No perquè no el trobareu. A veure, no sé si el trobareu. No hi ha cap missatge escrit dintre una ampolla que està flotant al mig del mar. No hi ha un contingut que estigui amagat a sota d'una forma, és tot. Està tot junt i, per tant, l'exercici de l'espectador ha de ser paral·lel al de l'artista, és a dir, posar-se davant de l'obra i intentar reconstruir el procés que ha suposat aquesta obra o deixar-se portar per aquesta obra i el que suggereix.

- No se t'escapa res que no vulguis dir?

Segurament sí, però com que no vull dir res, no se'm pot escapar res.

- La relació de l'artista amb el públic, penses que és prou propera o penses que deuria ser diferent?

Depèn. Hi ha molts moments. Hi ha molts públics diferents. La veritat és que no em queixo. Tinc un públic bastant directe. Afortunadament o malauradament, no tinc un públic d'inversors; tinc un públic de gent que em ve a veure, que compra coses perquè els agraden les meves obres, i molt sovint fent un esforç per comprar aquestes obres. No estic mediatitzat per un banc, tres galeries i dues sales de subhastes. De vegades ja m'agradaria tenir aquesta situació, perquè ajuda a arribar a fi de mes. Però estic molt content del públic, perquè és el que m'ha mantingut fins ara, durant gairebé trenta anys de carrera. És això.

- Cadascú es pot escandalitzar pel que vulgui, però creus que es busca massa cridar l'atenció en l'art?

És una tècnica com l'aquarel·la. Cridar l'atenció és un material més que tens al teu abast i el pots utilitzar. Hi ha gent que l'ha fet servir molt, amb molta habilitat, en tots els terrenys. En Duchamp evidentment ho va fer molt bé. És com l'arquetip. Actualment ho està fent molt bé en Damien Hirst. En Picasso ho va fer a la seva manera. En Matisse també ho va fer a la seva manera. Però algú que no sembla sospitós d'aquestes activitats com en Courbet, ho va fer descaradament. En Courbet va ser el primer artista modern que ho va fer de manera deliberada. Sabia el valor i el poder que té escandalitzar i provocar, fent que altres forces empenyin el teu art. Ho ha fet magistralment i és

perfectament legítim. Però com tot, s'ha de fer amb un cert estil, perquè si busques cridar l'atenció i aconseguir cridar l'atenció, fantàstic. Però si busques cridar l'atenció i no aconseguir cridar l'atenció fas el xitxarel·lo.

- Serà legítim, però potser se n'abusa una mica.

No. És com dir que s'abusa de l'aquarel·la. Si algú s'apunta a fer carrera perquè es dedica a posar vaques en formol i les ha venut perquè les col·loca a primera pàgina, necessita posar-les a primera pàgina, perquè si se'n va amb la vaca amb formol a la plaça del Pi no la vendrà pas. Això de la vaca amb formol o la vens per cinc milions de dòlars o te la menges amb el formol. No hi ha un terme mig. Si en Duchamp no hagués penjat la seva obra en un lloc important, en una galeria del carrer Consell de Cent de l'època o a la sala Parés de l'època, li haguessin pegat directament i no hagués passat a la història. Però la va penjar en un lloc important. És una qüestió de context.

- En l'elaboració d'un autoretrat què destacaries?

Que sóc inconstant, però acabo sent tenaç; que sóc mandrós, però acabo pencant, i que sóc pessimista, però sempre acabo esperant que demà anirà millor.

- Quin gravat compraries ara mateix?

Qualsevol cosa del Rembrandt, però qui diu gravat diu pintura. Hi ha molts artistes que m'han influït. Hi ha molts que adoro, però hi ha un artista que cada dia puja i puja i puja per a mi, que és Rembrandt. No s'acaba mai, ni com a artista ni com a persona, ni com a relació entre la persona i l'art. És absolutament extraordinari. No té coses dolentes. Fins els seus imitadors són bons. S'han passat anys barallant-se per saber què era Rembrandt i què no ho era. Hi ha Rembrandts falsos que són sensacionals. En canvi, a d'altres els passa al revés. Hi ha molts d'autèntics que semblen d'imitadors. A Rembrandt no li passa mai. Fixa't que hi ha Picassos que semblen d'imitadors. Hi ha Matisses que semblen d'imitadors. Hi ha Velázquez que semblen una còpia de Velázquez. En Rembrandt, hi ha coses dels seus alumnes que dius: "Això sembla un Rembrandt". Això diu molt.

- Com veus la teva obra en el futur?

No ho sé. M'ho pregunto. No sé si tindrà futur. Home, això no ho sabem. I com tothom que practica aquest ofici, hi ha coses que has fet i que en el moment de fer-les no te

n'averonyies. I les veus al cap de vint anys i penses que "aquest me l'hagués pogut estalviar". Però també hi ha coses que les veus al cap de vint anys i penses que "això està bé". Hi ha coses que les veus al cap de vint anys i penses que "això està millor del que em pensava quan el vaig acabar". És a dir, que hi ha de tot.

A veure, ara no aniré amb falsa modèstia. Sé que he fet algunes obres molt bones: no són totes ni molt menys. També sé que he fet algunes obres dolentes, moltes de dolentes. La major part d'aquestes obres dolentes afortunadament són a la paperera, paperera real o simbòlica. Algunes s'han escapat i algunes me les he deixat escapar. I després hi ha moltes coses que estan bé. Em sembla que estan bé. A la gent que les ha comprat, els sembla que estan bé. Ja veurem el que passa. Però el que sí em tranquil·litza és que hi ha algunes coses que he fet que sé que estan bé, i és el que es pot demanar, que no t'averonyeixin.

- Què et sembla el món del gravat avui?

La veritat és que no el conec, però, com sempre, estem en la pregunta de saber si hi ha una afició verdadera pel gravat en aquest país, si hi ha un públic per al gravat en aquest país. Aquesta idea que el gravat és una manera de democratitzar l'art és una tonteria monumental perquè no és veritat. És una manera de rascar una mica racons en què potser no hi pots arribar amb obra original, però bàsicament és mentida, és una hipocresia. En certs països hi ha un gran públic per a l'obra gràfica, aficionats a l'obra gràfica per se.

Jo tinc la sensació, i això m'ho confirma gent que està en aquest camp, que en aquest país, com en altres coses, el món del gravat s'ha reduït a un estrat d'una dotzena de noms que es compren perquè realment són una inversió, sovint per gent que tampoc es pot comprar l'obra única de Miró, Tàpies, Clavé, Saura, etc. I després en el món de la gent que està començant i on es poden comercialitzar els gravats a cent euros. Jo, evidentment, no estic al nivell del Clavé i del Saura, des del punt de vista del gravat. I desgraciadament, tampoc estic en la capa dels de cent euros. Per tant, potser, em diuen, és més difícil trobar mercat per al que jo faig. Per la resposta que tinc i la gent que ve a l'estudi a remenar calaixos, jo no ho he notat, però la situació és certa i això passa en moltes coses.

Josep Manel Simó Gombau

